

- megtörtént a szerepfelvétel,
- konkrét szituációkba léptettük be a szereplőket: helyzetről helyzetre, problémáról problémára ugráltuk őket, anélkül, hogy bármit akartunk volna változtatni azokon,
- használ(hat)tunk drámai munkaformákat (*levél, írásos dokumentumok stb.*).

E tevékenység fontos előnye: képzelőerőnk mozgatva az óra egészében a célnyelvet használjuk! Visszariasztó eleme: profi kérdéstechnikát és válaszkezelést igényel, valamint állandó és intenzív tanári jelenlétet.

Pontyporontyok

Barna Éva¹

A csoport jellemzői: nagycsoportos óvodások, 15-18 fő, drámajátékban jártas csoport

Téma: pontycsalád vízi élete, a vízi szabályok megszegésének várható következményei

Fókusz: Milyen következményekkel járhat, ha nem tartjuk be a szabályokat?

Tanulási terület:

- együttműködési képesség fejlesztése
- szerepben történő megnyilvánulások gyakorlása
- anyanyelvi fejlesztés, szókincsbővítés (pl. poronty, élőlény)
- ismeretbővítés (vízi világ)

Kellékek: lepel, plüssshal, békabáb, csomagolópapír, filctollak, magnó, CD, zenemalom

Idő: kb. 30-35 perc

Megajánlott szerepek: gyerekek – pontyporontyok a tó mélyén; játékvezetői szerepek – pontyapa, kishal (plüssshal segítségével), béka (báb segítségével)

1. Játékba hívás, beszélgetés, közös rajz

Játékba hívó dalunk:

„Kör, kör ki játszik,
Csak egy kislány/fiú hiányzik
Kör, kör ki játszik,
Mindenki játszik.

Beszélgetés: „Tudjátok-e, hogy milyen élőlények élnek egy tóban (növények állatok)?

Közös rajz: Rajzoljuk le ezeket a növényeket, állatokat erre a papírra! (Közben *ismeretbővítés, beszélgetés.*)

2. Mímes játék – helyszínépítés

„Elevenítsük meg a rajzot! Legyünk a víz lakói! Ameddig a zene szól, elevenedjen meg a vízi világ! Gondolj arra, mi az, ami sodródik, úszik, ring, vagy éppen gyökerekkel kapaszkodik az iszapba! A szőnyeg lesz a tó.”

Zene: vízcsobogással kísért relaxációs muzsika

3. Kontextusépítés

Tanári narráció formájában szerepmegajánlás: „Üljetek a tó szélére! Azt gondoltam, hogy ma egy ebben a tóban lakó pontycsaládról fogunk játszani. Apró pontytestvérek vagytok, akik a tó széli nádasban élnek pontyapával, pontyanyával. Szerettek fogócskázni, légbuborékokkal labdázni, bújócskázni a tó széli nádasban...”

Ötlebörze: „Mit tehetünk, mit tehetnének még? Mivel tölthetjük az időt? Mit ehetünk?... (a gyerekek ötleteinek gyűjtése)

Narráció: „Pontypapátok szigorú hal, aki nagyon szereti a gyerekeit, de ha szófogadatlanok, nagyon

¹ A foglalkozásvázlat első változata a Marczibányi Téri Művelődési Központ 120 órás akkreditált drámapedagógiai tanfolyamán készült. Tanfolyamvezető: Kaposi László. A tervezet megvalósításra került tanfolyami gyakorlómunkaként, felnőttekkel, illetve gyerekekkel a szerző munkahelyén, a jászberényi Városi Óvodai Intézmény Zengő Óvodájában. (A szerk.)

megharagszik rájuk. Ha apjuk közelít, a porontyok köré gyűlnek. Pontypapa érkezését mindenkor a zenemalom hangja jelzi majd.”

Narráció + mimes játék: „Reggel van, menjetek, éljétek pontygyerek életeteket! Pontypapa hamarosan érkezik. A nádas közelében maradjatok, ne ússzatok a tó közepéhez!” (A tó közepét egy tornakarika jelöli.)

4. Tanár pontypapa szerepében (jelzése egy lepel)

„Látom ügyesen körém gyűltetek. Meg is számollak benneteket (hangosan számol)... Az a fő, hogy senki ne hiányozzon! Látom, mind megvagytok. Örülök, hogy senki nem hagyta el a nádas, hiszen már sokszor elmondtam, hogy **tilos**, mert nagyon veszélyes szülői felügyelet nélkül a tó közepére menni. Rengeteg veszély leselkedhet rátok: csuka, horgász, örvény, háló...”

Tükörjáték

„Kezdődik a reggeli torna. Álljatok ide velem szembe!”

(Reggeli vízitorna apával, zenére.)

„Ahogyan én mozgok a vízben, ti tükörként utánozzátok!” (uszonytáncoltatás, kopolyúmozgatás...)

„Most mehetek játszani, de ne hagyjátok el egymást, ne feledjétek, amiket elmondtam!” (*Lepel le, óvónó szerepből kilép*)

5. Bonyodalom – a szófogadatlan kishal (óvónó szerepben, az új szerep jelzése egy másik lepel)

„Én nem akarok megint a nádasban játszani, unom a légbuborék-focit. Inkább kavicskeresőset játszunk! Ideszórom a kavicsokat, nézzétek, de szépeket gyűjtöttem, vegyetek belőle egyet! Ki kivel lesz?”

Kavicskereső-csoportalakító játék: Három féle kavicsalmot (fehér, fekete, szürke) szórok szét, és mindenki csak egyet vehet fel az iszap tetejéről. A három csoport a kavicsok színe alapján alakul.

„Ez is unalmas játék! Megyek a tó közepére, ott úgysem találnak meg! Ti csak játszatok itt tovább!” (*El-tűnik. Akkor sem marad, ha a gyerekek figyelmeztetik apjuk intelmeire!!!*)

6. Véletlenül meghallott beszélgetés (óvónó békabákkal)

Békamonológ. A béka a tó szélén ücsörög.

Sejteti, hogy baj történt, semmi konkrét információ.

„Vajon jól láttam? Biztos az a kisponty lehetett a nádasból... Szegény...” (*Béka el*)

7. Gyűlés (óvónó szerepen kívül)

„Mi történhetett a kishallal? Milyen veszélyt láthatott a béka?...”

(*a gyűlés későbbi szakaszában*) „Miért történhetett baj vele? Mit kellett volna tennie?”

8. Kiscsoportos improvizáció

A kavicsok által meghatározott három csoport, az előző gyűlésen elhangzottak közül állóképpen megjelenít egy-egy **lehetséges** veszélyhelyzetet, amit a másik két csoportnak bemutat. Akit a képből megérintünk, elmondhatja, hogy mire gondol éppen (pl. horogra akad, hálóba keveredik, ragadozóhal elkapja, netán meghal).

Minden jelenet után megbeszéljük, hogy az adott esetben mit kellett volna tennie a veszély elkerülése érdekében a kis halnak, és mit tehattunk volna mi.

(*A kavicsok szorongatása a gyerekeknél segített a beszélgetésnél, míg a felnőttekkel való játékomnál inkább zavaró volt.*)

A kavicsokat (végül) egy kosárába összegyűjtjük.

9. Tanár szerepben (pontyapa)

Zenemalom hangja, porontyok köré gyűlnek. „Porontyaim!!! Nagy baj történt, gyertek gyorsan!!!”

(*Pontypapa előveszi az uszonya alá bújtatott kishalat, aki bele van tekeredve egy hálóba.*)

„A kishal megsérült, segítsétek óvatosan kivenni a hálóból! Óvatosan, úgy látom, fájdalmi lehetnek, meg sem bír szólalni... Ideteszem középre. (*Nézegetik, megvizsgálják*) Jól van, nincs nagyobb baj. Járhatott volna rosszabbul is... Kérlek benneteket, mondjátok el neki, mit kellett volna tennie, hogy ne sérüljön meg!” (*Mi történhet, ha szófogadatlanok vagyunk?*)

Kavicsfogaló játék: Szétszórom a kavicsokat. Mindenki úszkálhat, ha megszólal a zenemalom, mindenki ráúszik egy kavicsra. Igyekeztek, mert attól lesz izgalmas a játék, hogy mindig elveszek egy-két kavicsot! (Akinak nem jut kavics, mellém úszik.)

10. Szerepből kilépés

„Most pedig az izgalmas nap után feküdjetek ide az iszapba! Akit megsimogatok az uszonyommal, az elalszik, és mire felébred, visszaváltozik óvodássá...”

Zene: tópart hangjai, relaxációs CD

Nahi és a néma falu

Lukács Gabriella

Téma: A drámaóra Ámosz Oz *Hirtelen az erdő mélyén*¹ című regényének alapötletére épül – egy olyan faluról szól, ahonnan egy éjszaka elvándorolt az összes állat az örökké gúnyolt Nahi vezetésével. (A gyerekek nem ismerik az irodalmi alkotást.)

Csoport: 3-4. osztályosok

Idő: A foglalkozás három tanítási óra alatt kényelmesen megvalósítható. Ha szükséges, minden óra elején legyen egy-két bemelegítő játékunk (a megadott időtartamba belefér)!

Tér: osztályterem, ha elegendő játékkeret lehet kialakítani

Tanári felkészültség: A foglalkozás megvalósítását szerepjátékban jártas drámatanárnak ajánljuk.

Tanítási cél: Az óra a toleranciáról, a másság elviseléséhez szükséges kompromisszumokról szól. Ezen felül a foglalkozás lehetőséget ad annak a – manapság égetően fontos – kérdésnek a feltevésére is, hogy a személyes életünkben miként, mivel járulhatunk hozzá egy mindenki számára elérhető világ megteremtéséhez.

Fókusz: Mit tehetünk mi, az új generáció tagjai, hogy az elődeink által „más”-ként megbélyegzett Nahi és az állatok visszatérhessenek hozzánk?

Eszközök: térkép, papírok és íróeszközök, csomagolópapír vagy tábla filcekkel

Bevezető hangjáték

Üljünk körbe, csukjuk be a szemünket! Képzeljünk magunk elé egy falusi udvart, ahol mindenféle háziállatot tartanak! A ház falán fecskéfészek, a kertben madarakkal teli fák. Tavasz van, a rovarok is előbújnak már a téli hideg után. Éppen felkel a nap, ébrednek a környék.

Továbbra is csukott szemmel, csak a hangunkkal keltsük életre az udvarunkat!

Narráció

Megismerkedünk a játékban szereplő falu legfontosabb jellemzőivel. Az előző hangjáték falujához hasonló apró település lesz a színhely, pici imaházzal, kocsmával, patakkal, szántóföldekkel. A nyugati határa sűrű tölgyerdő. Ám – szemben a hangjáték békés hangulatával – néhány különös szokásuk van az itt lakóknak:

- Mindig, amikor lemegy a nap, rolókat és függönyöket eresztenek le az ablakokra, spalettákat csuknak be, rácsot zárnak magukra, gondosan belakatozzák az ajtókat. Egészen napkeltéig kijárási tilalom van érvényben. Éjszaka furcsa zajokat hallhat az, aki nem tud aludni.
- A falut határoló erdő nagyon szép, nagyon csábító. Mégis az egyik első szabály a gyerekek életében, amit megtanulnak, hogy tilos oda menni. Rettenetesen veszélyes helynek tartják, semmilyen körülmények között nem látogatható.
- Ezen a településen sokkal nagyobb a csend, mint bárhol a világon: itt ugyanis egyáltalán nem élnek állatok. Se madár, se négylábú, de egyetlen rovar, béka, kígyó vagy giliszta sincs. A gyerekek soha

¹ Ámosz Oz: *Hirtelen az erdő mélyén*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2007. Fordította Stöckl Judit.

Idézzük a könyvismertetőt: „A hegyekkel és erdőkkel körülvett, a civilizációtól elszigetelt falucsukából már sok éve eltűntek az állatok – mindenfajta állat. A felnőttek még emlékeznek rájuk, néha tévedésből még morzsát szórnak a nem létező galambok elé vagy hálót vetnek a rég nem látott halaknak. A gyerekek kérdésére azonban, hogy hogyan és miért történhetett meg mindez, mindig csak konok hallgatás a válasz. Először Nimi, a szeleburdi kisfiú indul el az erdőbe, hogy kiderítse a titkot, de »nyerítőkórral« megfertőzve tér vissza, így nem tud beszámolni arról, mit is látott odakint. Két osztálytársát, Maját és Matit azonban nem hagyja nyugodni a rejtély, ezért ők is elindulnak az erdő mélyére. Sok rémületes és szépséges kaland után végül találkoznak a rettegett hegyi ördöggel, Nahival, aki feltárja előttük a régmúlt titkait. A gyerekek ráébrednek: nem a gonosz szellemnek, hanem a lent élő emberek szívének kell megváltoznia, hogy az állatok és velük az őszinte, gúny és megvetés nélküli szeretet visszaköltözhessen a faluba.”